ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан біологічного факультету
_____ Л.О. Омельянчик
«01» вересня 2026 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕНЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІТОІМУНІТЕТУ

підготовки бакалаврів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма Генетика
спеціальності 091 Біологія та біохімія
галузі знань 09 Біологія

ВИКЛАДАЧ: Левицька Х.М., доктор філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство, викладач кафедри генетики та рослинних ресурсів
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри генетики та
рослинних ресурсів

Протокол № 1 від "27" 08 2026 р.

Завідувач кафедри генетики та
рослинних ресурсів
_____ І. О. Полякова

Погоджено
Гарант освітньо-професійної
програми
_____ І. О. Полякова

2026 рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Викладач: *доктор. філ. з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство, Левицька Х.М.*
Кафедра: *кафедра генетики та рослинних ресурсів*
E-mail:
hrstnlevickam@gmail.com
Телефон: +380990176763 (*Viber*)
Інші засоби зв'язку:
1. **Telegram** +380990176763
2. особисті повідомлення в системі Moodle

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Генетичні основи фітоімунітету» є дати студентам уявлення про хвороби сільськогосподарських культур та генетичну природу стійкості рослин до різних патогенів, розширити знання про закономірності успадкування та мінливості ознак стійкості до біотичних факторів середовища, навчити студентів цілеспрямовано вести пошук джерел стійкості та створювати генотипи рослин з певною стійкістю до того чи іншого збудника хвороб.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Генетичні основи фітоімунітету» є: ознайомитись з найбільш розповсюдженими хворобами основних сільськогосподарських культур в Україні, вивчити біологічні та інфекційні цикли розвитку збудників цих хвороб, розглянути історію розвитку вчення про фітоімунітет та різні механізми стійкості рослин до хвороб, проаналізувати досягнення генетичної інженерії у створенні сортів рослин стійких проти грибів, бактерій та вірусів, ознайомитись з біологічними та хімічними методами захисту рослин від хвороб.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен
знати:

- шляхи проникнення патогенів в рослину
- найвідоміші епіфітотії світу
- біологічний та інфекційний цикли розвитку збудників хвороб основних сільськогосподарських культур в Україні
- поняття фітоімунітету за М.І. Вавіловим
- фактори пасивного та активного фітоімунітету
- суть гіпотези Я. Ван дер Планка
- генетичну природу вертикальної та горизонтальної стійкості
- суть теорії моногенного типу стійкості у рослин

- три категорії імунітету за Ю.Т. Дьяковим
- суть теорії «ген на ген» Г. Флора
- поняття тривалості стійкості
- способи збереження стійкості
- досягнення генетичної інженерії у захисті рослин проти грибів, бактерій та вірусів
- біологічні та хімічні методи захисту рослин від хвороб

вміти:

- визначати симптоми хвороб
- наводити приклади найвідоміших епіфітотій світу
- характеризувати біологічний та інфекційний цикли розвитку збудників хвороб основних сільськогосподарських культур в Україні
- формулювати поняття фітоімунітету за М.І. Вавіловим
- відрізняти фактори пасивного та активного фітоімунітету
- формулювати гіпотезу Я. Ван дер Планка про існування у рослин двох типів стійкості
- характеризувати генетичну природу вертикальної та горизонтальної стійкості
- формулювати суть теорії моногенного типу стійкості у рослин
- розрізняти категорії імунітету за Ю.Т. Дьяковим
- формулювати суть теорії «ген на ген»
- наводити приклади патосистем в межах теорії «ген на ген»
- застосовувати різні способи для збереження стійкості
- характеризувати механізми стійкості рослин проти хвороб
- обґрунтовувати необхідність застосування біологічних або хімічних методів захисту рослин від хвороб

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Нормативна
Семестр	2-й
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість годин	120
Лекційні заняття	26 год.
Лабораторні заняття	26 год.
Самостійна робота	68 год.
Консультації	Консультації відбуваються форматі: online за допомогою платформ Zoom, Google Meet, Microsoft Teams за необхідністю та попередніми домовленостями через електронну пошту викладача, дистанційно у *Telegram, Viber* – на запити відповіді у робочий час з 8-00 до 17-00 з понеділка по суботу
Вид підсумкового семестрового контролю:	Залік

Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=795

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

КОМПЕТЕНТНОСТІ/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
Навчитись визначати симптоми хвороб	Лекції, лабораторних роботи та досліди, пошукові роботи здобувачів, проблемне навчання	Поточні та підсумкове тестування в системі Moodle, оформлення протоколів лабораторних занять, виконання самостійних пошукових завдань, усне опитування, виконання індивідуального завдання
Знати приклади найвідоміших епіфітотій світу		
Характеризувати біологічний та інфекційний цикли розвитку збудників хвороб основних сільськогосподарських культур в Україні		
Формулювати поняття фітоімунітету за М.І. Вавіловим		
Відрізняти фактори пасивного та активного фітоімунітету		
Формулювати гіпотезу Я. Ван дер Планка про існування у		
Розуміти два типи стійкості рослин		
Характеризувати генетичну природу вертикальної та горизонтальної стійкості		
Формулювати суть теорії моногенного типу стійкості у рослин		
Розрізняти категорії імунітету за Ю.Т. Дьяковим		
Формулювати суть теорії «ген на ген»		
Наводити приклади різних патосистем		

Застосовувати різні способи для збереження стійкості		
Характеризувати механізми стійкості рослин проти хвороб		
Обґрунтовувати необхідність застосування біологічних або хімічних методів захисту рослин від хвороб		
Знати досягнення генетичної інженерії у захисті рослин проти грибів, бактерій та вірусів		

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ХВОРОБИ РОСЛИН. ЗБУДНИКИ. ЦИКЛИ РОЗВИТКУ

Тема 1. Класифікація хвороб рослин. Симптоми хвороб. Патологічний процес, його розвиток і умови виникнення.

Визначення фітопатології як науки. Поняття про хворобу рослин. Симптоми хвороб рослин, їх класифікація. Типи та групи хвороб рослин. Поняття про епіфітотії. Поняття карантину рослин. Екологічна роль фітопатогенів. Паразитична спеціалізація. Типи паразитизму. Механізми патогенності. Властивості патогенів. Особливості патологічного процесу при інфекційних хворобах рослин. Патологічні зміни у рослині: анатомо- морфологічні та фізіолого-біохімічні порушення.

Тема 2. Грибні, бактеріальні та вірусні хвороби основних сільськогосподарських культур, що культивуються в Україні

Біологічні та інфекційні цикли розвитку збудників хвороб основних сільськогосподарських культур в Україні. Ураження соняшника вовчком. Несправжнья борошниста роса соняшника. Ураження льону фузаріозом. Пухирчаста сажка кукурудзи. Ураження каштанів мінуючою міллю. Ураження кукурудзи стебловим метеликом. Ураження хрестоцвітих комахами на ранніх етапах розвитку. Вірус табачної мозаїки пасльонових.

РОЗДІЛ 2. ФІТОІМУНІТЕТ

Тема 3. Поняття про фітоімунітет. Пасивний та активний фітоімунітет

Поняття фітоімунітету за М.І. Вавіловим. Фактори пасивного та активного фітоімунітету. Анатомо-морфологічні особливості рослин, що забезпечують їх стійкість до хвороб. Гідролітичні ферменти та токсини. РН клітинного соку. Фітоалексини – речовини, що виробляються рослиною у відповідь на ураження. Надчутливість.

Тема 4. Генетика фітоімунітету

Гіпотези та теорії фітоімунітету. Взаємовідносини рослини-господаря та паразита. Особливості моногенного типу стійкості у рослин за Дьяковим. Класична теорія Флора "Ген на ген". Теорія «ген на ген» на прикладі стійкості льону до іржі. Вертикальна та горизонтальна стійкість за Ван-дер-Планком. Приклади інших патосистем. Основні напрямки в селекції на стійкість та толерантність до хвороб.

Тема 5. Тривалість стійкості. Способи збереження стійкості. Генна інженерія при захисті від грибів, бактерій та вірусів. Методи і засоби захисту рослин

Тривалість збереження стійкості. Способи збереження стійкості. Біологічні методи захисту рослин від хвороб. Оздоровлення посадкового матеріалу. Використання генної інженерії при захисті рослин від хвороб. Хімічні методи захисту рослин від хвороб. Системи захисту посівів сільськогосподарських культур.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин	Згідно з розкладом
Лекція 1	Загальні відомості про хвороби рослин та їх причини. Класифікація хвороб рослин. Симптоми хвороб.	2	Згідно затвердженого розкладу занять денного відділення на 2026-2027 н.р. Розклад розміщено на сайті ЗНУ
Лекція 2	Механізми патогенності та типи паразитизму. Патологічний процес, його розвиток та умови виникнення	2	
Лекція 3	Поняття про фітоімунітет. Пасивний та активний фітоімунітет.	4	
Лекція 4	Генетика фітоімунітету.	2	
Лекція 5	Грибні, бактеріальні та вірусні хвороби основних сільськогосподарських культур, що культивуються в Україні.	4	
Лекція 6	Оздоровлення посадкового матеріалу.	2	
Лекція 7	Методи і засоби захисту рослин	2	
Лекція 8	Хімічні методи захисту рослин від хвороб. Системи захисту посівів сільськогосподарських культур	2	
Лекція 9	Хвороби рослин, що викликаються комахами. Прояв та механізми стійкості. Створення сортів та гібридів сільськогосподарських рослин, стійких до ураження комахами	4	
Лекція 10	Хвороби рослин, що викликаються неправильним застосуванням пестицидів, гербіцидів, фунгіцидів та ін. Прояв та механізми стійкості	2	
Лабораторне заняття 1	Грибні, бактеріальні та вірусні хвороби основних сільськогосподарських культур, що культивуються в Україні.	4	
Лабораторне заняття 2	Біологічний та інфекційний цикли розвитку збудників хвороб зернових культур, що культивуються в Україні.	4	
Лабораторне заняття 3	Традиційні та новітні засоби боротьби з вказаними хворобами.	2	
Лабораторне заняття 4	Біологічні методи захисту рослин від хвороб. Оздоровлення посадкового матеріалу.	4	
Лабораторне заняття 5	Гіпотеза Я. Ван дер Планка про існування у рослин двох типів стійкості - вертикальної (специфічної) і горизонтальної (неспецифічної)	2	

Лабораторне заняття 6	Створення сортів та гібридів сільськогосподарських рослин, стійких до ураження нематодами.	4	
Лабораторне заняття 7	Особливості моногенного типу стійкості у рослин.	2	
Лабораторне заняття 8	Теорія «ген на ген» на прикладі стійкості льону до іржі. Приклади інших патосистем.	4	

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Протокол лабораторного заняття	Перевірка протоколу лабораторних занять	Методичні рекомендації до виконання та оформлення завдань лабораторного заняття	Протокол лабораторного заняття оцінюється за 3-ти бальною шкалою: 3 бали –	39
		розміщено в системі електронного навчання ЗНУ.	повне виконання роботи, 1 б -неповне виконання роботи, 0 б- робота відсутня.	

Самостійна робота здобувача	Перевірка виконаного самостійного завдання	Самостійна робота включає опрацювання основної та додаткової літератури та заповнення поданих таблиць. Завдання розміщено у СЕЗН ЗНУ.	Самостійна робота оцінюється за 11 -ти бал. системою: 11 балів – повне розкриття, 6 бал – неповне розкриття теми, 0- балів робота відсутня.	**11**
Контрольне тестування	Тести на платформі Moodle.	10 питань за матеріалами лекційного курсу	Тести оцінюються в 1 бал.	**10**
Усього поточний контроль	**4**			**60**
Підсумковий контроль				
Залік	Індивідуальне самостійне завдання	Індивідуальне самостійне завдання полягає у створенні презентації Microsoft Power Point про одній із тем даної дисципліни.	Обсяг роботи не менш ніж 15 слайдів. Перелік посилань та ілюстративний матеріал є обов'язковими. Оцінюється за 20-ти бальною шкалою. Обов'язковими вимогами є самостійне виконання роботи, вчасна здача роботи, подано матеріалу без помилок, наявність ілюстративного матеріалу. Оформлені роботи надсилаються на пошту або прикріплюються до завдання в систему Moodle не пізніше ніж за 3 дні до заліку.	**20**
	Підсумкове тестування (теоретична частина)	Тести на платформі Moodle складаються з 20 питань щодо визначення об'єктів чи визначення частини об'єкту.	Тести оцінюються в 1 бал	**20**
Усього підсумковий контроль	**3**			**40**

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Основні навчальні ресурси представлено на сторінці курсу в системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle за покликанням, розміщеним у першій секції цього силабусу.

Рекомендована література

Основна:

1. Біопошкодження рослинних ресурсів і продовольчої сировини : навч. посіб. / В. Д. Малигіна та ін. ; за ред. В. Д. Малигіної. Київ : Кондор, 2009. 246 с.
2. Бровдій В. М., Гулий В. В., Федоренко В. П. Біологічний захист рослин : навч. посіб. Київ : Світ, 2003. 352 с.
3. Марютін Ф. М., Пантєлєєв В. К., Білик М. О. Фітопатологія : навч. посіб. / за ред. проф. Ф. М. Марютіна. Харків : Еспада, 2008. 552 с.
4. Пінчук Н. В., Вергелес П. М., Коваленко Т. М., Окрушко С. Є. Загальна фітопатологія : навч. посіб. / за ред. Н. В. Пінчук. Вінниця, 2018. 272 с.

Додаткова література

1. Acimovic M. Bolesti suncokreta. Нові сад 1998. 736 с.
2. Epidemiology and Control of Plant Diseases / A. Vitale (ed.). Basel : MDPI, 2023. 206 p.
3. Plant Diseases : Current Threats and Management Trends / edited by S. Topolovec-Pintaric. London : IntechOpen, 2021. 226 p.
4. Plant RNA Viruses : Molecular Pathogenesis and Management / R. K. Gaur, B. L. Patil, R. Selvarajan (eds.). London : Academic Press, 2023. 638 p.
5. Біологічний захист рослин / М. П. Дядечко та ін. ; за ред. М. П. Дядечко та М. М. Падія. Біла Церква : Білоцерківський національний аграрний університет, 2001. 312 с.
6. Гойчук А. Ф., Решетник Л. Л. Лісова фітопатологія у визначеннях, рисунках, схемах : навч. посіб. Житомир : Полісся, 2015. 224 с.
7. Колодійчук В. Д., Кривенко А. І., Шушківська Н. І. Практикум із сільськогосподарської фітопатології : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 232 с.
8. Куртин Н. П., Петак Г. М. Практикум з фітопатології : навч. посіб. Ч. 3 / відп. за вип. Н. П. Куртин. Ужгород : УжДУ, 1998. 44 с.
9. Мигаль А. В., Чепур С. С. Методичні вказівки до лабораторних робіт з курсу „Фітопатологія" для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації напряму підготовки „Лісове та садово-паркове господарство". Ужгород : Вид-во УжНУ „Говерла", 2011. 53 с.
10. Недвига О. Є. Словник понять і термінів з фітопатології : навч. посіб. Умань : Уманське видавничо-поліграфічне підприємство, 2001. 303 с.
11. Тоцький В. М. Генетика : підручник. Одеса : Астропринт, 2008. 712 с.

Інформаційні ресурси

1. https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1068.2581&rep=rep1&type=pdf
2. https://doi.org/10.1515/helia-2022-0003
3. https://doi.org/10.1515/helia-2023-0002
4. https://yuriev.com.ua/assets/files/knigi/stijkist-zernovih- kolosovih-do-korenevih-gnilej.pdf
5. https://yuriev.com.ua/assets/files/navchalni-posibnyky/sposobi-zahistu-vid-shkidlivih- organizmiv.pdf

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять курсу (у всіх форматах offline, online) є **обов'язковим** та фіксується у журналах академічних груп. Пропуски можливі тільки **за поважної причини** (лікарняний, заява у деканаті, відрядження, подання деканату для участі у різноманітних заходах поза навчальної діяльності) – ці заняття відпрацьовуються **без втрати балів** за пропущене заняття за умови виконання усіх його вимог та оформлення відповідним чином (протокол лабораторного заняття, конспект лекційного заняття). Відпрацювання лабораторних занять здійснюється за пред'явлення обґрунтування пропуску та домовленості зі старшим лаборантом кафедри у час коли лабораторія та лаборант вільні. Відпрацювання пропущених лекційних занять передбачає пред'явлення викладачу конспекту відповідної лекції. Заняття пропущені **з неповажної причини** також відпрацьовуються за вищезгаданою схемою, але **оцінюються меншою кількістю балів або не оцінюються взагалі.** Якщо здобувач освіти пропускає заняття в online форматі через технічні проблеми (відсутність Інтернет - з'єднання, проблеми доступу до платформ спілкування, неякісний зв'язок) він повинен повідомити про це викладача не пізніше ніж через добу після заняття або попередити заздалегідь про не можливість присутності на занятті. В цьому випадку механізм відпрацювання буде узгоджуватися окремо у кожному випадку зважаючи на обставини.

До заліку допускаються здобувачі освіти які набрали не менш ніж 35 балів поточного контролю.

Політика академічної доброчесності

Кожний здобувач освіти **зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності.** Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору інформаційних джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора або джерело інформації. Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з довідковими джерелами з цієї тематики.

До здобувачів освіти, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки **можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи** (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, **до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Ідентичні роботи здобувачів освіти одного потоку не оцінюються** – жоден зі здобувачів освіти з однаковими роботами не отримає бали за такі завдання та **не буде мати права переробити ці завдання**.

Приступаючи до вивчення курсу здобувач освіти автоматично погоджується з ***Кодексом академічної доброчесності ЗНУ*** (покликання за яким можна ознайомитись з Кодексом розміщено у додатку до цього силабусу) **та вимогами викладеними вище.**

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Перед початком занять (у будь-якому форматі) **усі учасники навчального процесу** або

вимикають або переводять мобільні пристрої у режим авіа польоту або у режим без звуку. За умови проведення заняття в онлайн форматі висувається вимога **відключення мікрофону студентами**. Включення мікрофону відбувається лише за умови **дозволу це зробити від викладача** чи **для відповіді на запитання спрямоване саме цьому здобувачу освіти**. Під час роботи групою викладач пояснює правила спілкування та режим включення/відключення мікрофонів. **За порушення правил поведінки на занятті здобувач освіти може бути видаленим із заняття.**

Використання гаджетів дозволяється лише **якщо цього вимагає навчальний процес** (тестування, перегляд відео чи прослуховування аудіо матеріалів, використання навчальної літератури, посібників, довідників у електронному вигляді тощо) та **з дозволу викладача**. У випадку несанкціонованого використання будь-яких гаджетів здобувач освіти може бути видаленим з аудиторії чи онлайн заняття без права відпрацювання цього заняття та з втратою балів за нього.

Використання гаджетів на контрольних заходах заборонено за винятком використання їх для проходження тестування в системі Moodle (при цьому на гаджеті відкрита тільки вкладка цієї системи).

Комунікація

Комунікація **викладача зі здобувачами освіти** відбувається у кількох форматах в залежності від форми здобування вищої освіти (денна або заочна), а також в залежності від типу навчання кожного навчального року (*offline, blended, online*). В форматі Face-to-Face викладача можна знайти в аудиторіях 202, 203, 302а ІІІ навчального корпусу згідно регламенту роботи який затверджується кожного семестру та доступний на стенді кафедри генетики та рослинних ресурсів. Спілкування з використанням різноманітних мобільних каналів зв'язку (телефон, СМС, ММС повідомлення Viber) – викладач відповідає за можливості (під час занять, в обідню перерву та після закінчення робочого часу повідомлення та дзвінки не приймаються), всі повідомлення отримані за цими каналами зв'язку у неробочий час будуть опрацьовані наступного дня (за винятком неділі). На електронні листи та звернення відповідь протягом максимум 3 днів. Комунікація в соцмережах відбувається також у робочий час. Можливі виключення за потреби (перескладання контрольних заходів чи заліку, сесія здобувачів вищої освіти заочної форми тощо), але по неділях та у святкові та неробочі дні відповідь викладача може бути отримана у перший робочий день по закінченню свят чи вихідних. Консультації за допомогою платформи Zoom проводяться за необхідністю та попередньою домовленістю через електронну пошту викладача.

Викладач очікує взаємоповаги при спілкування зі здобувачами освіти (надсилання повідомлень, враховуючи на електронну пошту протягом часу з 8-00 до 17-00). Якщо ви не отримали відповідь на ваші запити протягом 3 днів слід або звернутися до викладача у режимі offline (в університеті) або повторити запит, тому що іноді виникають технічні помилки.

До здобувачів освіти висувається прохання **після закінчення курсу залишити відгук** у системі Moodle та **бути активними на форумах** і при виникненні питань звертатись також до форумів дисципліни у цій системі. **Створювати нові обговорення** питань що виникають під час вивчення дисципліни на форумах самостійно за необхідністю. **Змінити у своєму профілі в системі Moodle адресу електронної пошти з встановленої за замовчуванням автоматично на діючу адресу електронної пошти яка постійно перевіряється.** Це додаткова можливість вчасно отримувати новини дисципліни та канал зв'язку для викладача (викладач буде мати змогу написати вам листа якщо виникають якісь питання чи проблемні ситуації). **До здобувачів освіти висувається вимога періодично заходити в систему Moodle та відстежувати новини і вчасно виконувати завдання**.

Будь-які **конфліктні ситуації** що виникають під час навчального процесу мають бути **урегульовані** згідно діючих законодавчих актів та Положень ЗНУ (див. Додаток до цього силабусу), а також за допомогою завідувача кафедрою, деканату, студентського самоврядування та адміністрації ЗНУ (за потреби).

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2026-2027 н. р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів Запорізького національного університету: https://surl.li/wdzjrl

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://surl.lu/hfjbya

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://surl.li/qgacqa
Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до:
Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: https://surl.li/unwzzm
Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://surl.lu/xkxmuz

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Кабінет практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни –** навч. корп. №4, каб. №235 (понеділок, середа, четвер 9.00-11.00, 13.00-15.00), навч. корп. №9 (ІННІ) каб.57 (п'ятниця 9.00-11.00, 13.00-15.00), гуртожиток №6 (вул. Добролюбова, 19, середа 9.00-11.00, 13.00-15.00). Попередній запис за тел.: 228-76-48, (099) 253-78-73 щоденно з 9 до 15.

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://surl.li/ivcwih

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: http://library.znu.edu.ua. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): https://moodle.znu.edu.ua.
Посилання для відновлення паролю: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: http://sites.znu.edu.ua/child-advance/